

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

Т.Ф. Бірюкова

« 05 » вересня 2023

ПОЛІТИЧНІ КОНФЛІКТИ ТА СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА
МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів

очної (денної) форми здобуття освіти

спеціальності 052 «Політологія»

освітньо-професійна програма «Політологія»

Укладач: Цокур Євген Георгійович, д.політ.н., доц., проф. кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від "01" вересня 2023 р.
Завідувач кафедри політології

Є.Г. Цокур

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Є.Г. Цокур

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від "01" вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради факультету
соціології та управління

Н.В. Горло

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
		Блок дисциплін вільного вибору студента в межах спеціальності	
Спеціальність 052 Політологія	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		1 -й	1-й
Освітньо-професійна програма Політологія	Змістових модулів – 4	Лекції	
		12 год.	
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Практичні/Семінарські	
		10 год.	
		Самостійна робота	
		68 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є формування у студентів загального уявлення про історію розвитку політичної складової системи національної безпеки України, різноманітними науковими школами та концепціями.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- засвоєння специфіки предмету та об'єкту дисципліни «Політичні конфлікти та система національної та міжнародної безпеки України»;
- вивчення основних етапів становлення та розвитку концепцій національної та міжнародної безпеки;
- формування уявлення про загальні засади політичної конфліктології;
- виокремлення закономірностей виникнення, розвитку та вирішення політичних конфліктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

знати:

1. знати особливості системи національної безпеки України;
2. знати особливості територіальної організації населення регіонів України;
3. знати особливостей розвитку прикордонних територій.
4. знати місце кожного регіону в територіальному розподілі праці;
5. знати механізм рішення регіональних проблем,

6. знати особливості взаємин між центром і регіонами з питань використання паливно-енергетичних ресурсів, у формуванні регіональних ринків товарів, капіталів, ринку робочої сили, міграційних процесах.

Вміти:

1. вміти застосовувати одержані знання в практичній діяльності по забезпеченню національної безпеки України;
2. вміти системно вирішувати регіональні проблеми
3. вміти застосовувати набуті знання під час аналізу зовнішньої політики української держави;
4. вміти робити експертні та консультаційні висновки по профілю дисципліни;
5. вміти аналізувати та надавати практичні рекомендації політикам.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК 01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Опитування на практичних заняттях
ЗК 02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.	Відповіді на практичних заняттях Написання есе
ЗК03. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.	Відповіді на практичних заняттях Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
ЗК 05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.	Розробка презентації до ІДЗ Усний захист
ЗК 07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.	Відповіді на практичних заняттях Написання есе
СК08. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати політичні дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості.	Опитування на практичних заняттях
ПР 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.	Відповіді на практичних заняттях Написання есе

<p>ПР 03. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.</p>	<p>Відповіді на практичних заняттях Написання есе</p>
<p>ПР 05. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог</p>	<p>Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру</p>
<p>ПР 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.</p>	<p>Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру</p>
<p>ПР 09. Пропонувати власні способи вирішення політологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання</p>	<p>Написання есе</p>

Міждисциплінарні зв'язки пов'язують курс «Політичні конфлікти та система національної та міжнародної безпеки України» з іншими вибірковими дисциплінами і є підставою для підготовки кваліфікаційної роботи магістра. Засвоєння матеріалу цього курсу є надзвичайно важливим з огляду на специфіку підготовки спеціалістів у галузі політичних наук.

Разом із цими дисциплінами «Політичні конфлікти та система національної та міжнародної безпеки України» для магістрантів варто розглядати як складову частину процесу формування світоглядної культури майбутніх фахівців та формування досвідчених, кваліфікованих магістрів політології, здатних працювати у різних галузях сучасної політичної науки та практики.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологічно-філософські та системні аспекти основ політики забезпечення національної безпеки

Тема 1. Теоретико-методологічні основи вивчення проблематики міжнародних конфліктів та системи національної та міжнародної безпеки.

Безпека як функція суспільства, людини, держави з виявлення, попередження та усунення небезпек та загроз, здатних знищити їх чи позбавити фундаментальних матеріальних і духовних цінностей або ж унеможливити їхній стабільний розвиток. Національна безпека України як захищеність життєвоважливих інтересів людини, громадянина, суспільства та держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам.

Тема 2. Основні поняття та категорії національної безпеки.

Система забезпечення національної безпеки як широкий спектр державних і недержавних інститутів, що здійснюють свою діяльність в інтересах досягнення необхідного рівня управління забезпечення національної безпеки. Національна

безпека, як організація процесу управління загрозами та небезпеками, за якого державними і недержавними інституціями гарантується прогресивний розвиток українських національних інтересів, джерел духовного і внутрішнього добробуту народу України.

Тема 3. Система національної безпеки та концептуальні підходи щодо її забезпечення.

Національна безпека як складна структурована система і багатоплановим явище. Структурні елементи національної безпеки: економічна безпека, екологічна безпека, інформаційна безпека, політична безпека, військова безпека, духовно-моральна безпека, пожежна безпека та техногенна безпека.

Змістовий модуль 2. Концептуальні засади дослідження проблем міжнародної безпеки

Тема 1. Основні політичні виклики сучасній системі міжнародної безпеки світу.

Сфера забезпечення національної безпеки як важлива ланка в системі взаємодії суспільства та держави. Громадський контроль за діяльністю органів державної влади у сфері безпеки та оборони як ключова складова державної політики національної безпеки. Ефективний контроль інститутів громадянського суспільства за процесом формування та реалізації державної політики безпеки, як важливий індикатор демократичного розвитку держави.

Тема 2. Класифікація міжнародних конфліктів та викликів міжнародній національній безпеці країн світу.

Війни першої хвилі у сільськогосподарських суспільств. Війни другої хвилі у промислових суспільствах (високий технологічний рівень, участь в бойових операціях масових регулярних армій, значні ресурси та масштаби використані у воєнному конфлікті). Війни третьої хвилі у постіндустріальних (інформаційних) або перехідних суспільствах. Незбройні конфлікти, як конфронтативні дії ворогуючих сторін, не пов'язані з застосуванням воєнної сили. Дипломатичні конфлікти (ворожі демарші, обмін нотами протесту, оголошення персонами нон-грата окремих дипломатичних працівників, розірвання дипломатичних стосунків між конфліктуючими сторонами). Економічні конфлікти («торгові війни», конфронтативно спрямована митна політика, щодо імпорту товарів, капіталів, послуг та інформації з країн-сторін конфлікту). Інформаційно-пропагандистські конфлікти. Культурні конфлікти.

Тема 3. Система міжнародних інституцій та організацій щодо творення та реалізації норм та забезпечення міжнародної безпеки та безпеки країн світу.

Американська військова присутність та ядерна складова НАТО як гарант безпеки країн-членів Альянсу. Принципи колективної та територіальної оборони. Військово-політичний протекторат США як фактор зростання рівня економічного розвитку, якості життя та громадських прав і свобод в країнах Євросоюзу. Відсутність спільної політики у сфері зовнішньої політики та оборони країни Західної Європи.

Тема 4. Технології упередження, запобігання та розв'язання міжнародних конфліктів.

Спільна зовнішня та безпекова політика (CFSP). Міжнародно-правові зобов'язання держав щодо спільної розробки та здійснення європейської зовнішньої політики та політики у сфері безпеки та оборони. Створення та досягнення дієздатності Сил швидкого реагування ЄС та механізму цивільного врегулювання криз. Спільна європейська політика безпеки та оборони (ESDP). Комітет з питань політики та безпеки, Військовий комітет, Військовий штаб, Європейський супутниковий центр, Центр збору та збереження інформації. Поняття збройного конфлікту. Збройні конфлікти міжнародного характеру. Особливості сучасних збройних конфліктів. Сторони у міжнародному збройному конфлікті. Поняття «гуманітарної інтервенції». Нейтралітет у війні. Наслідки збройних конфліктів. Способи закінчення бойових дій.

Змістовий модуль 3. Національна безпека України

Тема 1. Державна політика забезпечення національної безпеки.

Інститути державної політики забезпечення національної безпеки. Функції Президента України як глави держави, гаранта державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України і Голова Ради національної безпеки і оборони України Здійснення Президентом України загального керівництва у сферах національної безпеки та оборони України. Повноваження Верховної Ради України щодо забезпечення національної безпеки (визначення засад внутрішньої та зовнішньої політики, основ національної безпеки, формування законодавчої бази в цій сфері, схвалення рішень з питань введення надзвичайного і воєнного стану, мобілізації, визначення загальної структури, чисельності, функцій Збройних Сил України та інших військових формувань, створених відповідно до законів України). Повноваження Ради національної безпеки і оборони України (координація та контроль діяльності органів виконавчої влади у сферах національної безпеки і оборони; внесення з урахуванням змін у геополітичній обстановці Президенту України пропозицій щодо уточнення Стратегії національної безпеки України та Воєнної доктрини). Повноваження Кабінету Міністрів України (забезпечення державного суверенітету і економічної самостійності України, вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, обороноздатності, національної безпеки України, громадського порядку і боротьби із злочинністю). Повноваження Національного банку України (визначення та проведення грошово-кредитної політики в інтересах національної безпеки України). Повноваження Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Служби безпеки України та Служби зовнішньої розвідки України (забезпечення виконання передбачених Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України завдань, здійснення реалізації концепцій, програм у сфері національної безпеки, підтримання у стані готовності до застосування сили та засоби забезпечення національної безпеки). Повноваження місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування (забезпечення вирішення питань у сфері національної безпеки, віднесених законодавством до їхньої компетенції). Повноваження Збройних Сил України та Державної прикордонної служби України (забезпечення оборони України,

захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності кордонів; протидія зовнішнім загрозам воєнного характеру). Повноваження правоохоронних органів (здійснення боротьби із злочинністю і протидії тероризму, забезпечення захисту і врятування населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характерів). Повноваження судів загальної юрисдикції (здійснення судочинства у справах про злочини, що завдають шкоди національній безпеці України). Повноваження прокуратури України (здійснення повноважень у сфері національної безпеки України відповідно до Конституції України та Закону України "Про прокуратуру України").

Тема 2. Основи стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Стратегії національної безпеки.

Завдання діяльності сектору безпеки: захист інтересів держави від зовнішніх та внутрішніх загроз. Структура та історію становлення сектору безпеки країн світу і України. Загальні принципи та цілі функціонування сектору безпеки: прозорість, підзвітність та демократичний громадський контроль за сектором безпеки. Особливості вибору ключових параметрів моделі забезпечення національної стійкості. Системний підхід за Дж. ван Гігом. Методологічні засади створення механізмів адаптивного управління національною стійкістю. Визначення пріоритетів забезпечення національної стійкості. Проблема пріоритетизації заходів та можливих конфліктів інтересів у сфері забезпечення національної стійкості за Дж. Андерісом, П. Мартін-Бріном та Д. Чендлером. Основи стратегічного планування забезпечення національної безпеки, їх компетенції та керівні документи, які вони затверджують (схвалюють).

Змістовий модуль 4. Національна та міжнародна безпека у постіндустріальну епоху

Тема 1. Місце та роль України у системі міжнародної безпеки сьогодення.

Національні інтереси, конфлікти і міжнародна взаємодія у політиці. Міжнародна безпека, основні загрози міжнародній безпеці. Вплив міжнародної обстановки на Україну. Досвід правового регулювання у сфері національної безпеки країн-членів Європейського Союзу та інших іноземних держав. Правові основи становлення і розвитку систем колективної та міжнародної безпеки. Правовий статус міжнародних організацій в галузі безпеки за участі України; їх завдання, компетенція, форми та методи діяльності. Адаптація національного законодавства у сфері національної безпеки до правових стандартів країн-членів Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору.

Тема 2. Перспективи творення дієвої міжнародної та національної системи безпеки та запобігання політичних конфліктів.

Умови й фактори формування сучасної системи безпеки у світі. Міжнародні системи військової безпеки. Роль НАТО у формуванні та підтриманні європейської і світової безпеки. Американсько-іракська війна та нові проблеми забезпечення міжнародної політичної стабільності й безпеки у світі.

Проблема відвернення третьої світової війни та роль національних і регіональних форм безпеки в цьому процесі. Сучасні процеси політичної глобалізації та економічної інтеграції з позицій міжнародної безпеки. Проблеми необхідності формування нової системи безпеки у третьому тисячолітті. Геополітичні зміни сучасної системи міжнародної безпеки. Характер системи міжнародних відносин. Теоретичні засади створення міжнародних структур безпеки. Аналіз впливу міжнародних організацій та режимів на стан і перспективи розвитку простору безпеки.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	6	3		3		9		10	5	15
2	15	6	3		3		9		10	5	15
3	15	5	3		2		10		10	5	15
4	15	5	3		2		10		10	5	15
Усього за змістові модулі	60	28	12		10		38		40	20	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30				40
Загалом					90					100	

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Теоретико-методологічні основи вивчення проблематики міжнародних конфліктів та системи національної та міжнародної безпеки	1	
	Основні поняття та категорії національної безпеки	1	
	Система національної безпеки та концептуальні підходи щодо її забезпечення	1	
2	Основні політичні виклики сучасній системі міжнародної безпеки світу	1	
	Класифікація міжнародних конфліктів та викликів міжнародній національній безпеці країн світу	1	
	Система міжнародних інституцій та організацій щодо творення та реалізації норм та забезпечення міжнародної безпеки та безпеки країн світу	1	
	Технології упередження, запобігання та розв'язання міжнародних конфліктів	1	

3	Державна політика забезпечення національної безпеки	1	
	Основи стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Стратегії національної безпеки	1	
4	Місце та роль України у системі міжнародної безпеки сьогодення	2	
	Перспективи творення дієвої міжнародної та національної системи безпеки та запобігання політичних конфліктів	1	
Разом		12	

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Теоретико-методологічні основи вивчення проблематики міжнародних конфліктів та системи національної та міжнародної безпеки	1	
	Основні поняття та категорії національної безпеки	1	
	Система національної безпеки та концептуальні підходи щодо її забезпечення	1	
2	Основні політичні виклики сучасній системі міжнародної безпеки світу	1	
	Класифікація міжнародних конфліктів та викликів міжнародній національній безпеці країн світу	1	
	Система міжнародних інституцій та організацій щодо творення та реалізації норм та забезпечення міжнародної безпеки та безпеки країн світу	1	
3	Державна політика забезпечення національної безпеки	1	
	Основи стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Стратегії національної безпеки	1	
4	Місце та роль України у системі міжнародної безпеки сьогодення	1	
	Перспективи творення дієвої міжнародної та національної системи безпеки та запобігання політичних конфліктів	1	
Разом		10	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки Тема 1 1. Безпека як функція суспільства. 2. Національна безпека України як захищеність життєвоважливих інтересів людини, громадянина, суспільства та держави	7-5 балів - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді,	10

		<p>3. Національна безпека як фактор сталого розвитку суспільства Тема 2. 1. Система забезпечення національної безпеки як система державних і недержавних інститутів, що діють задля досягнення необхідного рівня управління забезпечення національної безпеки. 2. Національна безпека, як організація процесу управління загрозами та небезпеками. Тема 3. 1. Національна безпека як складна структурована система і багатоплановим явище. 2. Структурні елементи національної безпеки: економічна безпека, екологічна безпека, інформаційна безпека, політична безпека, військова безпека, духовно-моральна безпека, пожежна безпека та техногенна безпека.</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5601</p>	<p>переконливе демонстрування власної авторської позиції; 4-3 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 2-1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабка знання літературних джерел.</p> <p>Тест: мах 3 бали</p>	
<p>Практичні заняття Практичне завдання - написання есе</p>		<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні.</p>	<p>5 балів – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з пробами, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним</p>	<p>5</p>

		<p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>4-3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми,</p>	
--	--	---	--	--

			аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2	-	-	15
2	Теоретичне завдання Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки Тема 1 1. Сфера забезпечення національної безпеки як важлива ланка в системі взаємодії суспільства та держави. 2. Громадський контроль за діяльністю органів державної влади у сфері безпеки та оборони. Тема 2. 1. Війни першої хвилі у сільськогосподарських суспільств. 2. Війни другої хвилі у промислових суспільствах 3. Війни третьої хвилі у постіндустріальних (інформаційних) або перехідних суспільствах. 4. Незбройні конфлікти : дипломатичні конфлікти; економічні конфлікти; інформаційно-пропагандистські конфлікти; культурні конфлікти. Тема 3. 1. Американська військова присутність та ядерна складова	7-5 балів - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 4-3 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 2-1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабе знання літературних джерел.	10

		<p>НАТО як гарант безпеки країн-членів Альянсу.</p> <p>2. Принципи колективної та територіальної оборони.</p> <p>3. Військово-політичний протекторат США як фактор зростання рівня економічного розвитку, якості життя та громадських прав і свобод в країнах Євросоюзу.</p> <p>Тема 4.</p> <p>1. Спільна зовнішня та безпекова політика (CFSP).</p> <p>2. Міжнародно-правові зобов'язання держав щодо спільної розробки та здійснення європейської зовнішньої політики та політики у сфері безпеки та оборони.</p> <p>3. Створення та досягнення дієздатності Сил швидкого реагування ЄС та механізму цивільного врегулювання криз.</p> <p>4. Спільна європейська політика безпеки та оборони (ESDP).</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5601</p>	<p>Тест: мах 3 бали</p>	
	<p>Практичне завдання – Написання есе</p>	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і підтвердження вихідної 	<p>5 балів – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблемами, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; р</p>	<p>15</p>

		<p><i>тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>обота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 4-3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати,</p>	
--	--	--	---	--

			співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2	-	-	15
3	Теоретичне завдання Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки Тема 1 1.Інститути державної політики забезпечення національної безпеки. 2.Повноваження Президента України у забезпеченні національної безпеки 3.Повноваження Верховної Ради України у забезпеченні національної безпеки 4.Функції «силового блоку» у забезпеченні національної безпеки Тема 2. 1.Завдання діяльності сектору безпеки. 2.Структура та історію становлення сектору безпеки країн світу і України. 3.Загальні принципи та цілі функціонування сектору безпеки: 4.Стратегічне планування національної безпеки Посилання на тест:	7-5 балів - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 4-3 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 2-1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабка знання літературних джерел Тест: мах 3 бали	10

		https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5601		
	<p>Практичне завдання – Написання есе</p>	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>5 балів – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>4-3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе</p>	<p>5</p>

			<p>відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності</p>	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2	-	-	15
4	Теоретичне завдання Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	<p>Питання для підготовки: Тема 1. 1. Національні інтереси, конфлікти і міжнародна взаємодія у політиці. 2. Міжнародна безпека, основні загрози міжнародній безпеці. 3. Вплив міжнародної обстановки на Україну. Тема 2. 1. Умови й фактори формування сучасної системи безпеки у світі. 2. Міжнародні системи військової безпеки. 3. Проблема відвернення третьої світової війни.</p>	<p>7-5 балів - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 4-3 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована,</p>	10

		<p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5601</p>	<p>викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 2-1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабокє знання літературних джерел Тест: мах 3 бали</p>	
<p>Практичне завдання – Написання есе</p>	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе;</i> - <i>блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора;</i> - <i>висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні.</i> <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>5 балів – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 4-3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати</p>	<p>5</p>	

			<p>основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності</p>	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2	-	-	15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8	-	-	60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
залік	Теоретичне завдання – відповідь на питання заліку, заліковий тест	Перелік питань до заліку https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5601 Заліковий тест https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5601	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 10 балів) – усього 2 питання Заліковий тест – 5 питань (1 питання – 2 бали) Критерії оцінювання відповіді на кожне залікове питання: 9-10 балів – повна змістовна відповідь на всі запитання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 7-8 балів – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 4-6 балів – поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел; 1-3 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі	30

			та помилкові визначення понять	
	Практичне завдання – залікове есе	Теми есе https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5601	<p>Есе – 10 балів</p> <p>Критерії оцінювання залікового есе: 10-7 балів – зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>6-4 бали - зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення</p>	10

			<p>роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>3-1 бали - зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p>	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Лісовська Ю., Лісовський П. Національна безпека України. Навч. посібник. Київ : Університет «Україна», 2020. 208 с.
2. Політична конфліктологія : навчально-методичний посібник / упоряд. Ю. Завгородня ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Юридична література, 2023. 64 с.
3. Кормич Л. І., Краснопольська Т. М. Національна безпека в глобалізаційних умовах : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса : Фенікс, 2020. 76 с.
4. Богуцький П. П. Концептуальні засади права національної безпеки України. Київ-Одеса : Фенікс, 2020. 376 с
5. Доронін І. М. Національна безпека України в інформаційну епоху. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2019. 434 с.

Додаткова:

1. Антонов В. О. Національна безпека як конституційно-правова гарантія політичної системи України. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 4. С. 75-79.
2. Глобальна та національна безпека: підручник. За заг. ред. Г.П. Ситника, Ю.В. Ковбасюка. Київ: НАДУ, 2016. 257 с.
3. Грицюк Ю. І. Основи національної безпеки України : навч. посіб. Львів : Видво ЛДУ БЖД, 2013. 408 с
4. Дністрянський М. С. Геополітика: навч. посіб. Львів : ЛНУ, 2011. 436 с.
5. Зінченко В.В. Глобалізація і глобалістика: Навчальний посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 428 с.
6. Єремєєва І.А. Проблеми миротворчості ООН в умовах трансформації міжнародних безпекових інститутів. *Науковий журнал «Політикус»*. 2016. Випуск 1.
7. Кобко Є.В. Моніторинг загроз національній безпеці держави; зарубіжний досвід та українські реалії. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 1 (106). С.123-134.
8. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці України. Київ: НІСД, 2013. 64 с.
9. Радецький В.Г. та ін. Основи стратегії національної безпеки та оборони держави: підруч. Київ : НУОУ, 2010. 592 с.
10. Резнікова О.О. Забезпечення стійкості держави і суспільства до терористичної загрози в Україні та світі. *Стратегічні пріоритети*. 2017. № 3.
11. Резнікова О.О. Концептуальні підходи до вибору моделі забезпечення національної стійкості. *Стратегічні пріоритети*. 2019. № 1.
12. Стучинська Н.П. Економічна безпека в структурі національної безпеки. *Науково- інформаційний вісник Академії національної безпеки*. 2015. № 1-2. С. 68-74.
13. Толстов С.В. Концепції міжнародної безпеки: методологічні підходи та понятійні принципи. *Трансформація стратегічної стабільності та проблеми ядерної безпеки на початку XXI століття: збірник наукових праць*. 2017. С. 41-67.

Інформаційні ресурси

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
2. Про оборону України : Закон України від 6 грудня 1991 р. № 1932-XII. Верховна Рада України URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>.
3. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. Верховна Рада України. URL : Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>.
4. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2163-VIII. Верховна Рада України URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>.

5. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 5 березня 1998 р. № 183/98-ВР. Верховна Рада України URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>.
6. Копанчук В.О. Онтологічно-гносеологічний механізм забезпечення національної безпеки України: філософський аспект. Вісник Національного університету цивільного захисту України. 2017. Випуск 6. URL: [https://nuczu.edu.ua/.../Visnik_NUCZU_1%20\(6\)_2017_Kopanchuk.pdf](https://nuczu.edu.ua/.../Visnik_NUCZU_1%20(6)_2017_Kopanchuk.pdf)